

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Dercriptive research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตรวัย 1-3 ปี กับสัมพันธภาพระหว่างบิดาและบุตร ตามการรับรู้ของมารดา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นครอบครัวที่มีบุตรอายุตั้งแต่ 1-3 ปี โดยที่บิดามารดาและบุตรอาศัยอยู่ด้วยกัน ซึ่งบิดาและมารดาสามารถอ่านออกและเขียนภาษาไทยได้ และอยู่ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างคือ

1. ประชากรในเขตเทศบาลนครอุดรธานี แบ่งออกเป็น 4 เขต ประชากรในแต่ละเขตมีลักษณะคล้ายคลึง (แผนพัฒนาเทศบาลเมืองอุดรธานี ประจำปี 2539) ผู้วิจัยทำสลากเลือกกลุ่มประชากรขึ้นมา 1 เขต

2. ผู้วิจัยสำรวจจำนวนประชากรในเขตที่สุ่มขึ้นมาได้ทุกครอบครัวและทำบัญชีรายชื่อไว้ แล้วใส่หมายเลขแต่ละครอบครัวไว้ หลังจากนั้นทำการสุ่มเลือกหมายเลขศึกษาตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคำนวณโดยใช้สูตร Lachin (1981) ดังนี้

$$N = \frac{(Z_{\alpha} + Z_{\beta})^2}{C^2(r)} + 3$$

เมื่อ N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

Z_{α} = ค่ามาตรฐานคงที่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 95%
= 0.05, $Z = 1.96$

Z_{β} = ค่ามาตรฐานคงที่ที่อำนาจการทดสอบเท่ากับ 90%
= 0.10, $Z = 1.28$

$$C(r) = \frac{1}{2} \log_e \frac{(1+r)}{(1-r)}$$

$$= 0.2793$$

เมื่อ r = ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้บทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตรกับสัมพันธภาพระหว่างบิดาและบุตร ใช้เป็นค่าประมาณ โดยได้จากการนำเครื่องมือไปหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ แทนค่าในสูตรได้ $N = 138$
ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 138 ครอบครัว ผู้วิจัยเก็บข้อมูล จำนวน 150 ครอบครัว จากจำนวน 177 ครอบครัว ที่ทำการสำรวจได้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

1. แบบบันทึกข้อมูลส่วนตัวของบิดา ซึ่งรวบรวมจากแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชื่อ อายุ ที่อยู่ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน อาชีพ อาชีพของภรรยา จำนวนบุตรทั้งหมด และลำดับที่ของบุตรที่อายุ 1-3 ปี

2. แบบสอบถามการรับรู้บทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยยึดแนวคิดของดูวอลล์ ลักษณะของข้อความในแบบสอบถาม จะเป็นการถามการรับรู้บทบาทของบิดาเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร แบบสอบถามในแต่ละข้อ มีคำตอบให้เลือกอยู่ 4 ระดับ คือ

เห็นด้วยมาก คือ เมื่อบิดาเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกความเข้าใจ หรือความคิดเห็นของบิดามาก

เห็นด้วยปานกลาง คือ เมื่อบิดาเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกความเข้าใจ หรือความคิดเห็นของบิดาปานกลาง

เห็นด้วยน้อย คือ เมื่อบิดาเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึก ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นของบิดาน้อย

ไม่เห็นด้วย คือ เมื่อบิดาเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึก ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นของบิดาเลย

ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ จะต้องเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบ ที่ตรงกับความรู้สึก ความรู้สึก หรือความเห็นของตนเองมากที่สุด โดยใส่เครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องที่

กำหนดให้ และมีเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบสอบถามการรับรู้บทบาทบิดาในการเลี้ยงดูบุตร ดังนี้

เห็นด้วยมาก	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 1 คะแนน

คะแนนการรับรู้บทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตรเป็นคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ คะแนนต่ำแสดงว่าบิดามีการรับรู้บทบาทในการเลี้ยงดูบุตรน้อย คะแนนสูงแสดงว่าบิดามีการรับรู้บทบาทในการเลี้ยงดูบุตรมาก

3. แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดาและบุตร เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างเอง โดยอาศัยแนวคิดของมอร์โรและวิลสัน (Morrow and Wilson, 1961) และสตินเน็ต (Stinnett, 1983) โดยใช้แบบสอบถามนี้ถามมารดา โดยในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก คือ

ปฏิบัติมาก	คือ	มารดาเห็นว่าบิดาและบุตรมีการปฏิบัติต่อกันเป็นประจำ
ปฏิบัติปานกลาง	คือ	มารดาเห็นว่าบิดาและบุตรมีการปฏิบัติต่อกันปานกลาง
ปฏิบัติน้อย	คือ	มารดาเห็นว่าบิดาและบุตรมีการปฏิบัติต่อกันนาน ๆ ครั้ง
ไม่ปฏิบัติเลย	คือ	มารดาเห็นว่าบิดาและบุตรไม่มีการปฏิบัติต่อกันเลย

ผู้ตอบแบบสอบถามนี้จะต้องเลือกคำตอบในแต่ละข้อเพียง 1 คำตอบ ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยใช้เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้ สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนมีดังนี้

1. คำถามในลักษณะเชิงบวก

ปฏิบัติมาก	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้ 2 คะแนน
ไม่ปฏิบัติเลย	ให้ 1 คะแนน

2. คำถามในลักษณะเชิงลบ

ปฏิบัติมาก	ให้ 1 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	ให้ 3 คะแนน
ไม่ปฏิบัติเลย	ให้ 4 คะแนน

3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.3.1 การหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้บทบาทบิดาในการเลี้ยงดูบุตร

1. การหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก 4 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลครอบครัว 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลเด็ก 3 ท่าน เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เมื่อได้ข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนในเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษาและการเรียงลำดับข้อความ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับบิดา ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 ราย แล้วมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรคำนวณดังนี้ (ยุวดี ฤาชา และคนอื่น ๆ, 2532)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n คือ จำนวนข้อคำถาม

$\sum s_i$ คือ ความแปรปรวนรายข้อของแบบสอบถาม

S_t คือ ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ได้ค่าเท่ากับ 0.95

3.3.2 การหาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างบิดาและบุตร

1. การหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลครอบครัว 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการ 4 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพยาบาลเด็ก 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เมื่อได้ข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม

ให้มีความชัดเจนในเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษาและการเรียงลำดับข้อความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเที่ยงของแบบสอบถาม จะทำเช่นเดียวกับแบบสอบถามการรับรู้บทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร ได้ค่าเท่ากับ 0.91

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. เมื่อสัปดาห์ที่เข้าไปศึกษาแล้ว ประสานงานกับเทศบาลนครอุดรธานี เพื่อทำการรู้จักกับผู้นำชุมชนในเขตนั้น และให้ผู้นำชุมชนแนะนำที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำบัญชีรายชื่อของกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่บ้านกลุ่มตัวอย่าง โดยการแนะนำตนเอง อธิบายจุดประสงค์ในการทำวิจัยและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามทุกชุดของกลุ่มตัวอย่างมาให้คะแนนตามที่กำหนด แล้วนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC (Statistical package for the Social Science) ซึ่งมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ดังนี้

1. แจกแจงความถี่ และคิดอัตราร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของบิดา มารดา และบุตร
2. หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้บทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตร และคะแนนสัมพันธภาพระหว่างบิดาและบุตร
3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation coefficient) ระหว่างการรับรู้บทบาทของบิดาในการเลี้ยงดูบุตรกับสัมพันธภาพระหว่างบิดาและบุตร